

REDACTIA

Arad, Dealul Ferenc-utosa nr. 30.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 .
pe 1/4 an 5 .
pe 1 lună 2 .
N-rii de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Dealul Ferenc-utosa nr. 30

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înaltele în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 50

Sortatori nefracate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Dupa șase ani de luptă.

Se împlinesc azi șase ani de când a apărut întâiul număr al „Tribunei Poporului”. Câtă și ce luptă a trebuit să purtăm d'atunci încolo, o știu prea bine cititorii și prietenii noștri. D'aceia nict nu înșirăm greutățile prin câte am trecut, ci trecem înainte, bizuindu ne și în viitor pe spriginul ce ni-s'a acordat de toți câți au susținut „Tribuna Poporului”.

Ne ținem însă datori să ne spunem cuvântul privitor la intențiunile din viitor.

Vom stărui, mai presus de toate, ca solidaritatea națională să se manifeste prin anume — fapte. De tîrgul de vorbe și de sect discutiuni, fie ele chiar „principiare”, credem că li-s'a urit tuturora.

Credincioși făgăduințit ce am făcut și potrivit principilor ce am enunțat deja chiar în primul an al existenței ziarului nostru, vom lupta ca din programul național să realizăm cât decît, susținînd și mai departe politica de etape, cum s'a exprimat și Dr. Mihai în epistola sa program a confrăților dela Orăștie. Nu ne vom baricada între forme rigide, știind că nict un program politic nu se poate realiza întreg și d'odată, ci vom concentra forțele asupra punctelor ce ni se par mai actuale.

Pentru-ca luptele noastre să aibă și un rezultat mai practic și un răsădit mai împunător, vom stărui a se relua legăturile cu naționalitățile și credem a fi în posesia modalității cum să se ducă lupta cu puteri unite.

Intregitatea și unitatea statului ungar o privim ca o dogmă. Vom lupta însă cu întreaga forță în contra curentului detestabil de șovinism intolerant ce domină și în guvern și în societatea maghiară.

Așezămintele noastre bisericesti și culturale le privim de cel mai scump tesaur al vieții noastre naționale și ca dușman de moarte îi vom trata pe cei ce se ating cu mînt sacrilege de ele.

Sora lui Leopardi.

Napoli este dorul tuturor călătorilor în Italia; Napoli este visul tuturor acolora, carl nu au văzut-o și cea mai dulce amintire a fericirilor carl s'au putut înclizi la razele soarelui sau strălucitor. Și în adevăr, nict un oraș din lume nu are atîta farmec și atîta putere de atracțiune ca vechia Parthenope. Coasta pe care se întinde e atât de dulce și provincia Campania e pururea verde și pururea roditoare, ear' golful neapolitan atîta de larg și de rotund și de admirabil, încât nict mîna mîiastră a lui Dumnezeu nu a mai construit un altul asemenea; și cerul e acolo atîta de albastru și marea atîta de vîntă, adierea zefirului atîta de lină și de dulce, ear' cîntecul neapolitanilor răsună atîta de tainic și duos în liniștea serilor iluminate de razele lunet răsărite din dosul lui Capodimonte, încât cu drept cuvînt se poate zice: Vedeți Napoli e poi muori! Și farmecul și mărirea acestui tablou încântător sunt potențate prin vecinătatea uriașului Vesuv, care de vremuri fără început zace pe spatelul Titanilor gârboviți și adăpostește în scobiturile dela poala sa spirite și strigoi, ca aceea alul Bu wer, ear' din craterul seu vecinic fumegător aruncă de 19 veacuri flacăra focului nestins din sinul seu clocotitor.

Și cum este astăzi așa a fost întotdeauna.

Împăratul August a stat de mai multe ori în frumoasa Neapolis; Virgiliu acolo

Ca în trecut, așa și în viitor, „Tribuna Poporului” va fi în fericita situație de a publica articoli din peana celor mai distinși publiciști, ș'anume a fraților din România:

Ioan Slavici,
Eugen Brote,
Sept. Albini,
G. Bogdan Duică,
Ilarie Chendi și
Al. Lăpădat, —

ear din partea prietenilor din Arad:

Uncheașu,
Vasilie Goldiș,
Dr. Ioa Sucu,
Sever Secula
Ioan Costa.

Conducerea internă a ziarului rămîne și mai pe departe încredințată publicistului Russu Șirianu, care avînd concursul tuturor amicilor, va căuta ca să tindă și în viitor ziarul la un așa nivel, încât să serve drept mijloc pentru educația civică și națională a mult obiduitului nostru popor.

În acest înțeles vom lupta în viitor și pentru această luptă solicităm spriginul tuturor Românilor de bine. Ear spriginul cel mai mare va fi: să facă o cât mai puternică propagandă pentru abonarea ziarului

„Tribuna Poporului”.

Bucuria Bradului. Gimnasiul român din Brad are zile de bucurie: Terminându-se final pertractările lăsamîntului fericitului Teodor Pop din Baia-de-Criș, gimnasiul a intrat ca erede testamentar în proprietatea majorității averii rămasă după el, și zilele astea administrațiunea gimnasiului a și luat în primire însemnata sumă de bani rămași gimnasiului! — Dumnezeu să primească jertfa lui T. Pop, și să răsplătească ostenelele celor-ce au obosit în afacere, pentru limpezirea și fericita ei rezolvare!

Dr. M. Polyt.

Cine dintre noi nu-și aduce aminte de rolul deosebit pe care l-a jucat fruntașul sîrb Dr. M. Polyt la congresul naționalităților ținut în vara anului 1895 în Budapesta? Cine nu l-a laudat și admirat? Se revelase atunci ca un bărbat politic cu distinse calități și numele lui purtat a fost prin presa întregii Europi.

Puțin în urmă Polyt s'a retras de pe terenul luptelor politice și chiar conducerea ziarului seu „Brank” o încredințase altora. S'a ocupat numai cu advocatura: era fisc al fondurilor administrate de consistorul din Carlovetz.

Faptul acesta pe teren politic a avut drept urmare destrămarea partidului liberal al cărui șef fusese Polyt. Pe teren bisericesc s'au instăpănit radicalii din giurul „Zastavet”. Ear, cât despre alianța naționalităților, rămăsese numai pe hîrtie.

Eată de ce din punct de vedere al luptelor naționalităților se poate considera drept eveniment faptul că Dr. M. Polyt a reîntors în politică. Într'un număr recent al ziarului „Brank” fruntașul sîrb declară că reia conducerea și a ziarului și a partidului seu.

Și reia lupta stînd pe basa programului stabilit în congresul dela 1895 al naționalităților. Din oficiu, ce a avut până acum la consistor, s'a retras și își va consacra anii cei mai are numai luptei naționale. Va fi cu atît mai neobosit, va munci cu atît mai mare stăruință, cu cît, zice:

„Guvernul maghiar de azi a reușit să ne dîrpească mai mult decît ori și care dintre guvernele de până acum”...

Că e mai bătrîn decît mai tîner, că nu mai are popularitatea din trecut, cînd înainte cu patruzeci de ani alături de Miletić a inaugurat politica națională, asta pe Polyt nu-l descurăziază. Ci dimpotrivă: nădăj-

duind că Sîrbii din Ungaria nu s'au pornit pe panta decadenței, ci sunt numai neorientați, — Polyt își pune toată esperiența și inteligența la dispoziția partidului seu, ori mai bine a poporului sîrb; ba întru-cît înțelege ca lupta să se poarte în unire cu celelalte naționalități din patrie, Polyt se angajează într'o luptă ce ne privește pe toți.

Se așteaptă și la eventuale certuri din partea fraților. Nict asta nu-l va slăbi. Știe doar bine, că bărbai mari ca Bismarck, Gambetta, Cavour și alții, au fost atacați foarte violent din partea conașionalilor lor. Chiar între Slavi, marele Rieger a fost huiduit și portretul lui Strossmayer a fost ars pe stradă. Fiecare luptător în primul rînd de conștiința sa trebuie să asculte și Polyt are convingerea, că a sosit vremea să reîntors în luptă.

Noi îl salutăm cu iubire. Suntem dintre aceia, cari am avut plăcerea să lucrăm, mai multe luni chiar, în înțelegere și pentru aceeași cauză care-l anima pe Polyt. Am admirat înalta lui cultură europeană, manierele lui cuceritoare și mai presus de toate priceperea în ale politice.

De aceea nict nu ne îndoim: intrarea în luptă alui Polyt însemnează un pas înainte în cea-ce privește alianța naționalităților. Fără a micșora pe cine-va, mai ales că pretindem parte și noi din cele petrecute la 1895 în Budapesta, dar trebuie să o spunem: este un merit deosebit al lui Polyt, că acea puternică manifestare a solidarității naționalităților s'a petrecut cu atîta demnitate. Până și presa străină a înregistrat tactul fin cu care fruntașul sîrb a condus desbaterile congresului.

Și suntem siguri: cel dintăiu lucru ce va întreprinde Polyt, va fi să reia legăturile cu naționalitățile. Ca fost president al congresului îi incumbă chiar datoria să convoace comitetul executiv al celor trei naționalități, și să

și a scris cele mai frumoase versuri; ear Bajae, o altă localitate, tot în golful neapolitan, a fost cel mai plăcut și mai cercetat loc de vilegiatură și băi a patricianilor romani spre finea republicei și la începutul imperiului. Și pe scena amfiteatrului dela Pozzuoli lângă Solfatara, un vulcan pe jumătate stîns, s'a prezentat nebunul Nero în aplausele frenetice ale curtesanilor și linguișitorilor, cu cununa de lauri pe frunte și cu lira în mîna.

Dar dacă Napoli e atîta de bogată în frumuseți și măriti naturale, din arta și splendoarea renașterii italiene nu găsim acolo aproape nimica. Arhitectura construcțiunilor sale e neglijată și dacă în Musee nazionale vedem atîtea lucruri admirabile și de valoare artistică neperitoare, acele sunt toate de origine antică, săpate din adăncimile dela Pompei și Herculanium. În „cinquecento” aproape fiecare orășel italian avea cercul seu de artiști, școala sa, de multe ori celebră pentru toate vremurile. În mica și nelușmănată Parmă s'a născut și a trăit Corregio, unul dintre cei mai mari artiști, ce au existat vre odată. În și mai mica Perugia a trăit Perugino, nemuritorul mîiestru al lui Rafael, care a fost atîta de original, încât și în cele mai reușite lucrări ale marelui seu elev găsim fondul însuși dela modestul din Perugia. Siena a fost un adevărat emporiu al arhitecturii și picturii. Și altele și altele, ca să nu mai vorbim de centrele mari și puternice. Nu același lucru se poate zice despre Napoli. Și până ce în orașele Italiei de nord și de

mijloc sunt nenumerate biserică și mănăstiri, unele mai frumoase decît altele, în Napoli sunt biserică puține și fără multă arhitectură.

Dacă pe la mijlocul stradel principale a orașului, Via Toledo, dai în dreapta prin Via S. Trinita, ajungi numai decît la o poartă, prin care intri în curtea bisericii Santa Chiara, o biserică mare, cu o campanilă și mai mare, restaurată acum sunt vre o 150 de ani, tot atîta de fără gust, cum a fost și înainte. În această biserică sunt mauolesele gotice a mai multor regi din casa Arjou, precum și a altor membri din aceeași familie. La stînga altarului principal e așezat în pîrete un sarcofag modest, dar prea frumos și artistic lucrat de sculptorul Carolo Solari. În acel sarcofag își doarme somnul vecinicii sora lui Leopardi, Paolina.

Giacomo Leopardi, cine nu cunoaște acest nume, care cuprinde în sine durerea unei lumi întregi, și suferințele nenorocirilor din toate vremurile? cine nu tresare la mărirea lui și cine trecînd prin Napoli nu se abate pe la biserica Santa Chiara, să vadă locul de odihnă al Paolinei sale.

Leopardi, născut din un conte și o marichiză, a fost cel mai strălucitor geniu, poezia lui formează cea mai mare glorie a Italiei moderne și totuși Leopardi a fost cel mai nenorocit om, ce a purtat vre odată suprafața pămîntului. Sufletul seu mare și inima sa largă au fost sîtoasă după o fericire sfîntă și dumnezeiască, așa precum

o dorise și o înțeleg cei aleși și totuși destinația a voit, să nu aibă parte nici de cea mai mică mulțumire, cum o au chiar și cele din urmă creaturi omenești.

Au mai existat și alți poeți nenorociți în lume. Și sîrmanul Lenau a fost intruparea durerei și strălucirea genului sîrb s'a întunecat spre sfîrșitul vieții în noaptea nebuniei. Hégésippe Moreau, un tiner și genial poet francez dela începutul secolului XIX, a murit singur și părăsit în spitalul dela Charité în Paris, după-ce 28 de ani a trăit o viață de miserie, de lipsă și suferințe. Soartea tristă și dureroasă a marelui nostru Eminescu o cunoaștem cu toții. Dar toți aceștia și mulți alții au fost norocoși pe lângă sîrmanul Leopardi.

Leopardi a iubit și admirat natura, mama comună a tuturor; dar această mamă i-a fost vitregă, că l-a dîruit cu un corp bolnăvicios și slăbănog și toată viața sa scurtă a fost un șir neîntrerupt de dureri și suferințe. Leopardi a iubit la frenesie patria și prima sa poezie publicată a fost un imn de adorațiune pentru Italia sa, pe care o numește „Italia mia, formosissima donna”. Și această patrie prea strălucită l-a refuzat dela alul seu și pe lângă toate vasele sale cunoștințe nu i-a dat măcar un mic post după care să-și fi putut susține amărta și modesta sa viață. Leopardi și-a iubit pîrinții, — dar aceștia, bigoși și nepriecpuși, erau vecinic nemulțumiți de recalitrantul Giacomo. Leopardi era doritor de iubire, de o iubire curată, măreață supromenească,

se pornească lupta, pentru-că înadever e și părerea noastră: Nici un guvern maghiar nu ni-a stricat nouă, naționalităților, mai mult decât ne strică guvernul Szell, care sub egida dreptului, legit și a dreptății azi mâne ne lasă numai cu sufletul în oase.

E chiar momentul suprem de a se porni această luptă și de a căuta punctul de întâlnire și cu Sașii pe care guvernul Szell i-a luat acum la țintă cu adevărată predilecție.

O asemenea luptă de întreaga Românie va fi salutăată cu bucurie și dacă Polyt va ști să inițieze această campanie, își leagă numele de cea mai bărbătească acțiune.

Russu Șirlianu.

I. P. S. Sa Mitropolitul Meșianu — canonist.

Pentru a-și motiva ori mai bine: a da explicare legală intrigelor detestabile, ce a făcut la guvern întru zădărnicierea actului electoral al Sinodului Aradan, Mitropolitul dela Sibiu s'a pus să citească și El — canoane, ori va fi pus pe vre-un diac d. curte, — destul că în „Telegraful“ de Sâmbătă răspunzând ziarului nostru, citează Canonul 6 al Sinodului prim ecumenic, precum și din „Compendiul de dreptul canonic“ de Șaguna (p. 121) pentru a dovedi că nu poate fi episcop, pe cine na-1 vrea Mitropolitul.

În tot decursul campaniei, ce a urmat după alegerea de episcop, noi am citat într-una și Statutul organic și Canoane, pentru a dovedi că I. P. S. Sa le nesocotește și pe unul și pe altele.

De ce nu și-a deschis graiul I. P. S. Sa atunci și de ce vine numai acum cu pretinsele sale drepturi?

Și apoi: avom ori nu Statut și este ori nu dator Mitropolitul să respecte Statutul? Și să ne spună că unde în Statut se prevede că Mitropolitul ear nu Sinodul episcopesc are cuvântul din urmă în ceea-ce privește examinarea canonică?!

În sinul acestui Sinod, și numai aici, are Mitropolitul dreptul să-și spună „judecata în chestia de alegere“ despre care vorbește „Telegraful“.

„Telegraful“ dela 12 Iunie scrisese însă că: „ori cine va fi ales, va fi bine ales, căci după lege va fi ales“.

Ei, dacă după lege a fost ales Mangra și în Sinodul Episcopesc a fost confirmat, de ce Mitropolitul a făcut intrigi?

Pentru-că I. P. S. Sa își bate joc și de legi și de oameni și se dă chiar coadă

de topor celor, cari vor să ne spargă biserică! A lucrat în tovarășie cu francmasonii, numai ca să se răsbune că Sinodul arădan a trănit de două pe fiul său iubit Augustin...

Il vor trânti și a treia oară, zadarnic prin articolul din urmă „Telegraful“ pune pistolul în pieptul Sinodului.

De altminteri într-o bună dimineață ne putem aștepta, ca I. P. S. Sa să declare prin „Telegraful“ că Mangra n'a fost confirmat în sinul Sinodului episcopesc... Ar fi făcut-o poate de mult, dacă nu i-ar fi fost teamă d'o desmintire dela — Caransebeș, cum a pățit-o mai astă toamnă.

Pâne gratis!

Pe Pieșta Libertății din Arad în fle-care zi e aglomerare mare în fața unei prăvălii: acolo se imparte adică celor săraci pâne gratis... Zi de zi sute de flămânzi își potolese foamea stând în odaie caldă... Scene sfâșietoare se petrec și o imensă durere trebuie să cuprindă pe ori-cine văzând câtă sărăcie este într'un singur oraș.

Ear mila aceasta se imparte tuturor, fără deosebire de neam și lege, după cum și banii se strâng dela toți căși durere au pentru cei săraci.

Îndeosebi Români sunt mulți cari vin să beneficeze.

Facem deci apel atât la Românii din oraș cât și la cei din comitat, să binevoiască a trimite, pentru acest scop, sume cât de mici la ziarul nostru. Banii se vor da pentru menționatul scop și se vor cuita pe cale publică.

Din Cluj.

Cu bucurie raportez un act, ca dreptă dovadă, că iubirea n'a perit din sufletul damelor noastre române.

Reuniunea „Sf. Maria“ din loc, unanim a hotărât în ședința sa ținută în 27 Dec. st. n., ca să facă copiilor săraci Români din loc în seara de Crăciun un pom, ear prin apel să roage publicul român local, ca prin dar material să ajutore comitetul în înființare.

Laudă și profunda noastră stimă o merită reuniunea în frunte cu doamna A. Pop, care cu laudabil zel lucră întru înființarea acestui scop frumos. Dece bunul Dumnezeu, ca reușita să satisfacă pe toți la rândul său.

Emil.

asa precum o visa inima lui de poet și doatele italiene îi ridau în față și fugeau de dînsul, căci sormanul era urît, mititel, ghebos, sleit de suferințe și serac. Leopardi iubea omenimea dar ea l-a disprețuit și echis din sinul său. Într-o mică fiind, copiii țărănilor din Recanati batjocoreau pe sormanul „gobetto“, îl încunjurau, ba de multe ori îl goneau cu pietri.

Se poate un destin mai crud și mai amar și un nenoroc mai mare decât acesta? Să fi toată viața bolnav, bolnav și vecinic bolnav, să fi cel mai mare admirator al artei și frumosului și tu să fi un ghebos, de care să-și bata joc și cel din urmă nemernic; să fi urît, disprețuit, huiduit de față lumea, de oamenii cari nu sunt vrednici să sîrute praful încălțămintelor tale; să tremuri după sfacura celor (mai dumnezești iubiri și să duci cu tine în mormânt virginitatea ta disprețuită; cu un cuvânt să trăiești 38 de ani și să nu și-se realizeze nici unul din falnică pleiadă a visurilor tale!

Nu se poate! O soartă mai nemiloasă, o durere mai fără margini ca aceasta nu poate să existe!

Da, Giacomo Leopardi, a fost cel mai mare martir al omeniei! Din clipa intrării sale pe calea vieții el nu a cunoscut altceva decât durerea și amarul și nu a avut măcar o oră de mulțumire, liberă de suferințe. Și Leopardi nu a avut nici copilărie, nu s'a încântat de plăcerile și bucuriile el și nu s'a putut întoarce nici-odată cu gândul senin și fericit la amintirea ei.

Și Leopardi nu a fost pesimist dela naștere. El a iubit viața și a iubit lumea, a fost doritor de plăcerile și mulțumirile ei; nime ca și dînsul nu s'a ecstasiat de frumusețile universului, nimeni nu s'a îmbătat ca el de fermecătoarea scenă a unui răsărit de lună sau a limpezimei atmosferice după furtuna abia trecută. — Dar dacă nimic din ce a dorit nu s'a realizat și dacă toate ușile, la care a bătut, au fost închise, e mirare oare, că și a perdut toate iluziile, toate dorințele și a căzut în cea mai neagră disperare, urîd și natură și pe oameni și chiar pe Dumnezeu însuși! Și unica nădejde, unica scăpare o aștepta dela moarte.

Nimeni în lume nu a dorit atât de ferbinte moartea și nici un poet nu a cântat în versuri atât de dulci și de gingașe ca sormanul Leopardi. Și văzută prin prisma fantasiei sale, chiar și grozăvenia ei dispărea și înfloritorul schelet cu coasa în mână ni se înfățișează ca o fecioară surizătoare cu ochi mari și adânci ca noaptea și cu buze detrandafir.

Dar și în întunerecul nopții sale vecinice mai străbate din când în când câte-o rază răsărită de lumină; atunci tabloul se umple de o strălucire magică și divină ca aceea din magnifica pânză alut Corregio: La notte! și parcă pentru o clipă în peptul lui Leopardi se trezește din nou plăcerea de viață, dorul de iubire. Nădejde înșelătoare, licărirea cea din urmă! când inima e zdrovită și sufletul pustiu, totul e înzadar!

DIN BIHOR.

Mal zilele trecute am cetit în foaia aceasta despre purtarea scandaloasă a catichetului dela Beiuș Nicolae Diamandi.

Cineva l-a numit pe acest domn de „Măglașul Bihorului“. Mult am ris la acest epitet nimerit.

N'am voit de fel să mă ocup cu persoana dlui Michi, dar în urma celor petrecute nu pot să trec așa ușor peste ele și nu pot cu atât mai vîrtos, căci îl văd așa îngâmfat, închipuit, cum de fel nu convine cu un preot adevărat. De altfel nici nu aștept eu dela el o purtare evlavioasă cucernică, căci așa o purtare are un preot devotat, cu vocațiune, dar nu preoțit de silă, înțat în teologie de frica miliției.

Îndrăzneala însă își ajunge culmea în blănuitul reverenților, în titulaturile ce nu-l compet.

Înainte de toate constat, că brăul cel roșu nu este meritul lui Michi, ci acela i sa fost dat prin întrevinerea vrednicului nostru bărbat Dimitrie Negrean. Un om cu pudoare nici nu l-ar purta, știind, că nu prin meritele proprii, nu prin trudă și lucru l-a primit ci pur și simplu fericitul Episcop Goldiș i-lă dăruit din stima și respectul ce l-a avut față de dl Negrean. Michi Diamandi însă merge mai departe. Este foarte arogant. Și cătușește reverența ce roșu, ceea-ce nu l'compet. Se titulează de protopop onorar, când el este un simplu popă, catichet, distins cu brău roșu pentru meritele dlui Dimitrie Negrean. Acesta este faptul real, care Diamandi Michi îl neșgă — sunt sigur — dar au alții cunoștință despre acesta. Să mergem mai departe.

Deoarece Michi Diamandi — acest om închipuit — s'a purtat atât de scandalos deocamdată îl rog, să răspundă la întrebările următoare:

1. Cine a comis scandal în familia fostului proprietar — nu demult mort — al casei unde se află astăzi institutul de credit din Oradea-mare „Bihoreana“?

2. Cine e amestecat în lucrul scandalos la poliția din Oradea-mare, de unde și acum se pot procura actele?

3. Cine e amestecat în zălogire de orologii?

4. Cine a chinuit, a bătut pe mamă sa de i-a rupt și dinții din gură?

Cine? Cine? Il rog pe închipitul și nefericitul domn a răspunde, că la cas contrar veiu fi silit rînd pe rînd a le descrie, adăugând încă multe altele. Să se știe.

Am speranță că protopopul titular (sic!) profesorul catichet Nicolae Diamandi, fost proprietar de casă, fost candidat de deputat, fost manipulant (?) al internatului, candidat de inspector reg, fost aspirant vicar episcopesc, aspirant de patriarh va înțelege și-și va trage coarnele, ear avînd puțin stîmă va zice — punîndu și cenușe pe creștet — mea culpa.

La revedere.

Bihoreanul.

O inmormântare.

Năseud, 31 Dec. 1902.

„Clamabam in silvis, quid sit formosa juvenus? Audit hoc Echo garrula: „Ventas!“ ait.

Haină cernită-am luat și mers-am să dăm cinstea din urmă celui ce blând și bun lăsat-a pămîntului ce-a fost pămînt, ca să se înfășieze înaintea Celui de sus la judecata prea timpurie. Trupul lui înbolnăvit n'a mai putut da lăcaș nobilului suflet și așa Gregoriu Scridon, tînărul asesor dela Sedria orfanală din Bistrița, în urma unui îndelungat morb, s'a înălțat dintre noi, lăsînd strînse de durere inimile tuturor cari l'au cunoscut, răpînd prietinelor un prieten devotat și iubit, ear părinților și număroșelor rudeniți dându-le jalnicul prilej al unui adânc și nesfîrșit doliu.

Era tînăr și plin de nedejdi, chemat pentru o carieră frumoasă, era iubit și stimat de toți cunoscuții; prin purtarea-i modestă și munca conștiințoasă câștigase încrederea și simpatia tuturor. Aceasta a dovedit-o mai bine faptul că la frumoasa lui înmormântare din 30 Dec. 1902 în comuna natală Feldru s'a adunat în vreme de iarnă și din mari depărțări atîta lume din tot ce ținutul Năseudului și al Bistriței are mai ales. În jurul cosciugului acoperit cu număroase cununii zece preoți în frunte cu vicarul Năseudului Rv. D. Ciril Deac și cu protopopul Bistriței, părintele Gerasim Domide își împlineau dureroasa slujbă, ear corul studenților dela Năseud executa frumos jalnicele răsunări. După rîhodul săvîrșit în biserica gr. cat. din loc părintele Domide a rostit o mișcătoare cuvîntare, corul a mai înțonat un cântec funebru și în trist cortegiu am însoțit la groapă pe tristul defunct.

Când florile pomilor din cimiteriu se vor scutura de vîntul de primăvară, vor acoperi un mormînt învechit, lacrimile vor fi uscate, dar va trăi vecinic amintirea tînărului harnic și conștiințos, mort în floarea vîrstei.

A P E L.

Făcîndu-se deja începutul pentru întemeierea unei biblioteei parohiale care dela Anul-Nou se va instala și deschide pentru public în localitățile Casei Naționale. — și totodată fiind date imperioase necesități de diferite instalațiuni și mai ales de achitarea prețului restant al instalațiunilor deja efectuate la Casa Națională; în lipsa ardentă și pentru procurarea mijloacelor necesare, în numele parohiei noastre gr.-or. române din Arad, fac acest apel, și rog pe toți iubitorii și spriginitorii culturii și progreselor noastre naționale, să ne vină în ajutor cu obolul lor, și în loc de felicitări de Anul-Nou, drept răscumpărare, să dăruiască fiecare atît cît poate spre scopurile culturale-naționale aci indicate.

Dăruirile se pot face la subsemnatul, president al comitetului parohial; sau la episcopul primar dl Constantin Don; sau la administrația acestui ziar, unde se vor și cuita cu mare mulțumită.

Și atunci poetul nenorocit își la refuzul iarăși la moarte și o cheamă și o roagă să vină odată, să îl ia în brațe, să-1 dea mîngîierea și desmerdarea, pe care înzadar le-a căutat în viață.

Și totuși chiar și pe acest nenorocit și pe acest părăsit de lume și de Dumnezeu l'a iubit o inimă, una singură: sora sa Paolina. Ea l'a iubit în iubirea curată și puternică a unei surori: ea l'a îngrijit cu gingășie în vecinicele sale suferințe; ea a fost străjă căpătîialului său în ceasul despățirei de viață și în ochii ei de soră s'au pierdut cele din urmă raze din privirea genului, care se ridica spre plaiul nemuririi.

Și ce iubire uriașă a trebuit să se adăpostescă în nevinovatul piept al Paolinei, ca să înlocuiască tot ce marele său frate a dorit și să-1 răsplătească de tot ce nu a găsit Ah da, Leopardi a fost fericit de iubirea Paolinei, dar aceasta era numai iubirea de soră și el cît a mai dorit și cît a mai visat?

O, fericită a trebuit să fie Paolina, că i-a fost soră lui Leopardi, că l'a putut iubi și îngriji și a putut să se înalțe alături de dînsul în sfera nemuririi! Căci fericit e totdeauna acela, care are ceva comun cu o inimă nobilă și un suflet mare. Și chiar dacă nu te iubește, să poți trăi cel puțin în apropierea lui, să prinzi câte-o rază răsărită din adîncimea ochilor lui și să poți atingi din când în când marginea sfîntă a hainei sale!

Dar dacă destinul i-a refuzat lui Leopardi cu atîta nelădurare toate favorurile

și toată grația sa, i-a împlinit totuși o dorință, i-a realizat un vis și i-a dat cu demnitate un favor! nemurirea. Pentru Leopardi nemurirea e viața. Pentru viața omenescă el era o „creatură malefata“, el a răscăit luîndu și drumul prin această lume de noroiu și după o pribegire de 38 de ani fără scop și fără țintă și-a regăsit calea și s'a dus acolo, de unde a venit și s'a înălțat în sferele, pentru care a fost destinat. Acolo, unde e acuma, va fi găsit în sfîrșit tot ce a dorit și a visat, acolo e și el acasă și va fi fericit, cum în viața omenescă nimeni nu poate să fie!

Nădreptățiilor de soartă, nenorocităților din toată lumea, cești pe Leopardi; mîngăiați sufletele voastre desparate cu poesia neasămînată a genului său și fiți mândri de o tovarășie atât de înaltă! Și dacă soartă vă va conduce la Napoli, duceți-vă la biserica sau Vitale din Fuorigrotta. Îngenușcați la marele său mormînt și sărutăți cu evlavie peatra, care acopere moaștele sale sfînte! căci el este idolul nostru, el este simbolul suferinței omenesti. Și alinați durerile sufletelor voastre, căci Leopardi a zis „fango è il mondo“ și „ne di sospiri è degna la terra“ și va veni ceasul fericit, când ve-ți putea zice și voi inimelor voastre:

„O: poserai per sempre stanco mio cor!“

Dr. I. T. Mera.

Sigur, că acest apel va afla în toate inimile resunetul dorit, — mă semnez

Arad, Dec. v. 1902, 5 Ian. n. 1903.

Cu deosebită stimă

Nicolau Oncu m. p.

NOUTĂȚI.

ARAD, 5 Ianuarie n. 1903.

Miscare contra duelului. În Italia s'a pornit o mișcare contra duelului sub conducerea marchizului Crispolito și a avut rezultate miraculoase. E de însemnat, că s'au atăcat cu toții la această mișcare. În fruntea celor, cari au înființat liga contra duelului sunt 21 de generali în pensie. În zilele trecute s'a ținut o conferință prealabilă, în care s'a emis o comisiune pentru organizarea mișcării; membrii acestei comisii sunt: prințul Doris, prințul Toslonia, contele Dambrij, presidentul celor mai distinsă ciuburi italiene, Ceratti ammiral, și mulți senatori. Și în Milano s'a constituit o ligă contra duelului sub presidenția admiralului Di Renel. Și acolo această societate are aderenți din cercul aristocratic.

Presa maghiară în fie-care zi ne dăruiește câte un candidat pentru episcopia din Arad. Cea mai nouă situațiune în ce privește candidările, după cum știe „Egyetértés“, este următoarea: Filaret Musta nu vrea să vină la Arad; I. I. Pap ar vrea să fie episcop, dar nu-l vor maghiștii: ergo: episcop va fi R. Ciorgogariu.

Nu mai departe decât ești însă, un alt ziar maghiar spunea că dl Ciorgogariu nu candidează, ci lasă teren protosincelului Pap.

Maș știe ziarul maghiar că fiind la Arad Mangra, aderenții acestuia au ținut conventicul secret, trei zile de-a-rândul (deși Mangra a stat la noi numai o zi!)

Dacă o fost secret conventiculul, de unde știe ziarul ce s'a hotărât?

Maș scris „Egyetértés“ că „munca de soboli a maghiștilor a produs mare repulsiune între elementele mai cuminte din Arad“...

Care elemente — „cuminte“? Nu cumva Beleş, Ceantea și Botiș?

Vorba e că de candidatura lui Hamsea chiar și ziarele maghiare scriu mai cu rezervă. Incep a se convinge francmasonii că lui Gusztai — „befeneklett“!

Prigonirea Sașilor. Se știe că anul trecut căpitanul poliției din Bistrița a pedepsit pe advocații Dr. Carol Lang și Gustav Colp pentru-că ei ar fi comis transgresiune arborând cu prilejul unei sărbători steagul săsesc albastru-roșu.

Patrioții nu s'au mulțumit însă cu atâta, ci au dus afacerea la camera advocațială din Murș-Ogorheiu, care a și pus sub acuză pe cei doi advocați. Ear ziarele șoviniste laudă că'duros această prigonire păcătoasă.

Alvin Cramer. Se știe că primăria din Timișoara, a isguit din oraș pe Alvin Cramer. Dar el a apelat la ministrul de interne Széll; acesta însă a aprobat decisiul căpitanului orașan din Timișoara.

Gotterhalte! „N. Freie Presse“ a primit știrea, că în seara Anului-Nou oficerii din Neoplanta au petrecut cu toții împreună. Locotenent colonelul Wavra a ținut un toast pentru Maj. Sa și musica a intonat „Gotterhalte“. Oficerii de honvezi, cari erau și ei acolo, au demonstrat însă urf în contra imnului Casei Domitoare, neascultând imnul, ci vorbind tare, unguerește și întorcând mușcaciunilor spatele.

Cele mai multe ziare maghiare scuză bătărașul purtare a honvezilor.

Proces de presă. Se știe că d-nii Lutz Korodi, deputat dietal, Dr.

Iulius Orendi și Dr. Francisc Liess au fost dați în judecata Curții cu jurați din Târgu-Mureșului pentru două articole apărute în „Kronstädter Zeitung“, și anume: 1. d-nii Lutz Korodi, Dr. Orendi și Dr. Liess pentru articolele „Maghiarii și Românii“ apărute în nr. 189 din 1900 a lui „Kr. Z.“, în care procurorul așă „agitațiune“ în contra Maghiarilor; 2. Lutz Korodi e acusat încă pentru articolul „Ortsnahmenfrage in Deutschland“ în care de asemenea procurorul găsește, că s'ar fi agitat în contra Maghiarilor și a tot ce este maghiar. Acest articol s'a publicat în „Kr. Ztg.“ de la 26 Septembrie.

„Deutsches Tagblatt für Ungarn“, cunoscutul organ naționalist din Timișoara, a intrat acum în al patrulea an al existenței sale. Numărul 1 din anul 1903 ni-se presență în format mai mare, decât formatul de anul trecut și cu un cuprins foarte variat. Se știe, că se cobise mai în vară de cătră presa adversă apunerea acestui ziar. Acuma vedem, că profetiile rău-voitorilor nu numai că nu s'au împlinit, deard din contră ziarul a crescut și s'a întărit.

„Sămănătorul“, revista literară săptămânală ce apare în București sub direcția d-lor Al. Vlașuța și G. Coșbuc în numărul său 38 (dela 15 Decembrie v.) are următorul sumar: Balada strămoșilor, de A. Davila, Note de drum, de Miron Aldea, Sonet, de Al. Stavrî, Informații srăinătății, de Il. Chendi, Muștrări de Ion Bârsean, Un puiu de urs, de Cristea Popovici, După ploaie de D. Anghel, Pilde țărănești de Ionică.

Abonamentul pe un an costă 10 lei. O recomandăm cu toată căldura tuturor familiilor române din patrie.

Declarație. Subscrișul din înțelegeri dintre frați și pentru purificarea sfântului adevăr declar sărbătorește că despre publicarea corespondenței din nr. 89 din „Trib. Pop.“ de pe Valea Ampoiului n'am avut și nu am nici o cunoștință, condamn conștinutul ei ofensator pentru frații de confesiunea greco-catolică și regret că în urma acestora între mine și dl Iuliu V. Albini s'au pornit publice și mult dăunătoare corespondențe.

Deci în interesul sus amintit declar în fața martorilor aici subscriși, că ori ce polemice în chestiunea acesăia corespondențe o sîntez, ear cele publicate le regret.

Zăgna, la 31 Decembrie 1902.

Dr. Ioan Recean, Emanuel Beza, Adam Damian, martori.

— Subscrișul la declarația de mai sus declar sărbătorește cumcă răspunsul dat de mine la corespondența anonimă din „Trib. Pop.“ nr. 39/902 nu intenționez pentru a ofensa pe domnul și d-na Emanuel B. șa, ci pentru a combate neadevărul susținut de autorul anonim. l-am publicat, deci prin această sîntez și eu în interesul bunel înțelegeri, eventualul răspuns la nr. 50, 51 și 52 din „Trib. Pop.“ de Dumineca.

Zăgna, 31 Decembrie 1902.

Iuliu Pop, Iuliu V. Albini, Iuliu V. Montani, martori.

Din parte ne suntem și noi vesele că se face pace. Redacția.

Petrecere. Reuniunea rom, de cântări și musică din Reșița montană rangiază Joi, a doua zi de Crăciun, la 8 Ianuarie 1903, în localitățile „Casinei române“ o producțiune teatrală-musicală cu următorul program:

I. Ruga dela Chiseten, comedie populară într'un act, cu cântece și joc, de Iosif Vulcan.

II. „Cocoana Chriță în voiagiu“, cântecel comic de V. Alexandri, predat de d-na S. Săbo.

III. a) „Sumpă mea bălăioară“, de Gheorgescu-Vida, cor mixt; b) „Baba și Mcșneagul“, „Ileana“, de Musiceacu, cor mixt; c) „Cât de frumoasă...“ cântate de d-na S. Săbo, cu acompaniament de Harmonia și Orchestra; d) „Marș...“ de Musiceacu, cor mixt. După producțiune dans. începutul la 8 ore seara.

Ce va aduce anul 1903? Căldărul profetic englezesc, Ald Moore, în ale cărui profetii cred englezii superstițioși, spune că anul nou va fi un an plin de evenimente. Mai ales îi cred deoare-ce și în anul trecut a profetit boala regelui Edward. Estă profetiile pentru anul acesta: În Ianuarie va fi o mare panică în Spania, în Orient vor fi înurecări grave, ear în New York un crah mare. În Februarie vor fi războaie interne în Austria, China și India. În Martie se vor ivi încurcături diplomatice între Anglia și între o putere mare continentată, ear Algeria se va găsi în fața unor vremuri de război. În Aprilie se vor descoperi mine noi de aur și diamant, dar tot în această luna va fi o revoluție groznică în Constantinopol, în Londra „Crah“ mare, în Belgia tulburări de stradă, și afară de acestea o mare catastrofă pe linia ferată, prin care un distins prelat aproape lăf va găsi moartea. În Mai va face senzație de bucurie o descoperire medicală, mai ales în Windsor. Pe Iunie Old Moore prevestește câteva catastrofe tot pe linii ferate. Iulie ca și Septembrie va fi ca luna evenimentelor politice. În Iulie scena evenimentelor va fi Holanda și Londra, ear în Septembrie luptă politică se va petrece în jurul Gibraltarului, și se va termina cu aceea că Anglia va încheia noi legături importante. În Octombrie va fi o nouă catastrofă pe linia ferată, și cu ocazia acesăia va cădea jertfă un ministru englez. În Noembrie Oriental va păși pe scena evenimentelor, ear în Decembrie America de Nord va atrage asupra ei toată atenția. Cătorii vor putea urmări luna de lună dacă se împlinesc această profetie sau nu.

Degradarea unui inginer șef. Veszpremy József, inginer aradan a comis asemenea abuzuri, încât s'a pornit cercetare disciplinare. Resultatul a fost, că ministrul l'a degradat și l'a transferat la Peci pe Veszpremy.

Necrolog. Ni-se trimite următorul necrolog: Ana Rudow în numele său și a numeroșilor consăngenii aduce la cunoștință încetarea din viața a iubitului tată adoptiv Petru Suciu, protopresbiter emerit gr.-or. rom., asesor consistorial și proprietar al crucii de aur. După un scurt morib, în etate de 68 ani și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului la 2 și 1/2 ore dimineața în 19 Decembrie 1902 (1 Ianuarie 1903). Osemintele scumpului defunct se vor astruca — dela casa proprie (strada: Szacsay nr. 237) — în cimiterul „Ruhkovszky“ după rital bisericii gr.-or. rom. Sămbătă în 21 Decembrie 1902. (3 Ianuarie 1903) la orele 2 d. a. În etern memoria lui!

Inmormântarea lui Bartok Lajos a avut loc în 2 Ianuarie. Cununile au acoperit de tot sieriul, din toate părțile țerei au sosit prieteni și admiratori de ai poetului ca să-l petreacă la locașul de veci. Au asistat și înalți dignitari. Abrányi Emil a ținut un frumos discurs funebru în numele societății Kisfaludy și Petöfi.

Humbertistii. După eliberarea Evei Humbert, cerurile juridice din Paris sunt convinse, că Daurigac Emil și Maria, precum Frederic Humbert, a cărui sănătate e foarte sdruncinată, vor fi asemenea puși în libertate condiționată. Inșăși Tereza se vede, a n'are cunoștință deplină despre greutatea crimei ei, crede că în curând va fi eliberată din temniță și cere să se numească specialiști caligrafi, cari să compare copia testamentului cu originalul. Știe că s'a prescriș crima pentru falsificarea de testament și așa n'o mai poate pedepsi. Dl Roman asemenea e de bună credință, așa că în decursul călătoriei dela Madrid la Paris, a voit să îndemne pe medicul care îi însoțea și pe oficerii de poliție, să cumpere din acțiunile Rente Viagere, cari sunt hărțile de valoare cele mai bune și mai sigure. Să știe că această societate, quasi de asigurare după fugirea Humbertistilor: s'a pus sub lacăt Apărătorul Teres-ii Humbert va fi avocatul Henry Robert din Paris.

Peste Sahara cu balonul. Căpitanul francez Leo Dex și soțul acestuia Castillon de Saint-Victor vor sosi Joi la Tunis din Marsilia. În cercurile științifice

se vorbește mult despre întreprinderea temerară a acestor doi curajoși francezi. Să zice, că înainte de a se sui ei în balon, vor da drumul unui balon gol, voinc astfel să se convingă despre statonicia vânturilor passate, cari primăvara și toamna suflă dela no d-est spre spre sud-vest. Mai greu e însă aceea, că vânturile passate trec pe distanță de 200 kilometri de Tunis și e greu a stabili precis timpul și înălțimea lor.

Dex și Castillon vor da drumul la două baloane goale. Balonul prim se numește: „Leo Dex“ și coaține 100 metri cubici de gaz (hidrogen); al doilea se numește „L' Eclairer“ și are un conținut de 60 metri cubici. Aceste mici baloane vor fi provăzute cu cărme și motoare automate, cu vântrele și cu aparat regulator. Afară de acestea vor duce baloanele mai mulți porumbel de poștă, cari vor fi așezați într'un coș. De câte-ori balonul ajunge de pământ, coșul se deschide și un porumbel poate sbura afară. Se înțelege porumbelii vor avea mănăcare și băntură destulă în coș.

Generalul André, ministrul de războiu al Francei a pus la dispoziția experimenterilor un automobil, care va fi condus de un sergent. Dacă baloanele goale vor putea ajunge din Tunis la Timbuktu sau la mare, atunci va fi lucru hotărât, că trecerea cu balonul peste Sahara nu e imposibilă, atunci Leo Dex, Castillon de Saint-Victor și probabil profesorul Jaques Balsan la tot cazul vor pleca cu balonul peste Sahara.

Președintele din Orange, Steyn bolnav. Fostul președinte al Orange-ului, Steyn, a fost timpul din urmă greu bolnav și zace și acum bolnav în Mont-Rense. Acum starea lui e mai suportabilă, căci i-a revenit vocea. Pe când era în Haga nici vorbi nu putea. El suferia adevărat mult de dureri de gât și cerul gurei. Acum poate chiar mănca, ceea-ce este semn, că paralisia gurei și a limbii nu este așa gravă. În Scheweningen nu putea să se ridice din pat și sta tot culcat cu fața în sus, acum poate se șeză și chiar să stea. A încercat să umble și rezultatul fu destul de bun. Măinile însă nu și le poate folosi; mai cu seamă mâna stângă. Medicii însă speră, că și paralizia brațelor se va vindeca cu timpul.

POSTA REDACȚIEI.

Sibiianului. S'a primit scrisoarea. Așa se va face, cum dorești.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici-Barcianu.

Insertiuni și reclame.

5616—1902. tkvi sz.

Arverési hirdetményi-kivonat.

A m.-radnai kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhiré teszi, hogy Petrián Imre korbesti lakos végrehajtatonak Volungán Imre és Pupa Flore korbesti lakos végrehajtást szenvedők elleni 10 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyben a m.-radnai kir. jbiróság területén levő a korbesti 52 sz. tkjvben A. 1—7 rsz. (114—115) 268, 277, 357, 679, 695 és 701 hrzi sz. a felvett ingatlanokra az arverést 812 koronában ezennel megállapított kikiltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1903. évi febrár hó 3-ik napján d. e. 1/21 órákor Korbest községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiltási áron alul is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 81 kor. 20 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvényzikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kikiltótt kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánat pénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

M.-Radna, 1902 novemberig hó 19-én. A m.-radnai kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Polgár, kir. albíró.

De anul nou...

ce surprize le rezervă

claselor muncitorilor și meseriașilor

Marele magazin alui VILHELM PORTER??

În lunile de iarnă friguroase și umede — Ianuarie, Februarie, Martie — ofer claselor *muncitorilor și meseriașilor* ghetetele înșirate mai jos pe lângă prețurile de acvirare și anume:

Ghete de bărbați, simple și cu beset	2 fl.
„ „ dame cu beset	2 „
„ „ bărbați cu șireturi	2 „ 40 cr.
„ „ dame cu șireturi	2 „ 20 „
„ „ „Bergsteiger“ pentru băieți până la n-rul 28	1 „ 25 „
Ghete de „ pentru fete mari la n-rul 34	1 fl. 60 cr.

Aceste ghetete sunt făcute din cunoscuta piele prima patent, cu talpă dublă, tare și impenetrabilă. Pentru bunătaea necondiționată a ghetelor primesc răspunderea: căci pe mine nu dorul de câștig mă conduce, ci nisuița, ca clasele muncitorilor și meseriașilor în lunile aste grele de iarnă să-și poată cumpăra ghetete bune cu prețuri eftine.

Cu toate aceste, fiecare cumpărător capătă și despre suma cea mai mică **bon de fotografiare**. Voi să-mi dovedesc prin aceasta recunoștință pentru părtinirea ce mi-au dovedit-o toate straturile poporului.

Cu deosebită stimă:

**Marele magazin alui Vilhelm Porter,
Piața-Libertății.**